

Helde, R. (2025). Undervisning i rettsvitenskap: En oversikt over metoder, utfordringer og løsninger. I R. Helde, A. Parmann & E. Suzen (Red.), *Undervisning i rettsvitenskap for de som ikke skal bli jurister* (s. 13–39). Fagbokforlaget. DOI: <https://doi.org/10.55669/oa540201>

Kapittel 1

Undervisning i rettsvitenskap

En oversikt over metoder, utfordringer og løsninger

Roger Helde¹

¹ Nord universitet

Innledning

Denne antologien utforsker hvordan rettsvitenskap kan undervises til studenter som ikke skal bli jurister. Formålet er å identifisere effektive metoder, belyse utfordringer og presentere løsninger som kan forbedre undervisningen i juridiske emner for en bredere studentgruppe. Ved å inkludere bidrag fra ulike undervisnings- og forskningsmiljøer, håper vi å gi praktiske tips og råd til juridiske undervisere som ønsker å forbedre sin undervisningspraksis.

Studentenes perspektiver og erfaringer, samlet gjennom intervjuer og observasjoner, gir verdifulle innsikter i hvordan undervisningen kan tilpasses og forbedres. I denne antologien brukes begrepene «rettsvitenskap» og «juss» om hverandre for å referere til læren om rettsregler og juridisk metode. Gjennom konkrete eksempler vises det hvordan juridisk kunnskap kan formidles effektivt til studenter uten juridisk bakgrunn.

Studenter som tar juridiske emner som en del av sin utdanning, må lære om juridiske begreper, prinsipper, metoder og sammenhenger på en måte som er relevant for deres fagfelt og fremtidige arbeidsliv. Hvordan kan vi motivere dem til å se relevansen av rettsvitenskap? Det er avgjørende at de forstår hvordan juridisk kunnskap påvirker både deres fagfelt og samfunnet generelt.

Dette kapitlet gir en oversikt over sentrale begreper og perspektiver innen rettsvitenskapelig undervisning, spesielt rettet mot studenter som ikke skal bli jurister. Vi diskuterer rettsvitenskapelig undervisning utenfor de juridiske bachelor- og masterprogrammene, samt tidligere forskning på området. Kapitlet gir også en oversikt over de ulike bidragene i antologien og hvordan de relaterer seg til hverandre, inkludert pedagogiske tilnærminger og metoder. Målet er klart: å gi leseren en helhetlig forståelse av temaet og forberede dem på de påfølgende kapitlene.

Antologien er basert på fagfellevurderte artikler fra undervisere på ulike fagområder ved universiteter og høyskoler i Norge, Sverige og Danmark.¹

1 Copenhagen Business School (CBS), Høgskulen i Volda, Høgskulen på Vestlandet (HVL), Lunds universitet, Norges Handelshøyskole (NHH), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Nord universitet, Politihøgskolen, Universitetet i Bergen (UiB), Universitetet i Innlandet, Universitetet i Oslo (UiO), Universitetet i Stavanger (UiS), Universitetet i Sørøst-Norge (USN), Uppsala universitet.

Felles for alle forfatterne er at de jobber eller har jobbet i tverrfaglige undervisnings- og forskningsmiljøer.

For å forstå hvordan juridisk kunnskap kan anvendes i praksis, er det viktig å se på konkrete eksempler fra ulike yrker. Dette vil gi oss innsikt i hvordan rettsvitenskap kan være relevant og nyttig i forskjellige profesjonelle kontekster.

Eksempler på juridisk kunnskap i ulike yrker

Juridisk kunnskap er essensiell for mange yrker og samfunnsområder (Helde, 2019). Flere eksempler illustrerer dette:

Helse- og sosialfag

Innen helse- og sosialfag møter barnevernspedagoger og sosionomer skjønnsbaserte regler som krever både juridisk og profesjonsfaglig kompetanse. De må for eksempel kunne anvende barnevernsloven og sosialtjenesteloven i sitt arbeid med barn, unge og familier. Sykepleiere trenger juridisk kunnskap knyttet til pasientrettigheter, taushetsplikt og helselovgivning generelt, og må kunne vurdere pasientens rett til informasjon og sin egen plikt til å formidle den.

Utdanningssektoren

I utdanningssektoren må lærere og skoleledere ha kjennskap til opplæringsloven, forvaltningsloven og arbeidsrett. Dette er nødvendig for å håndtere elevrettigheter, foreldresamarbeid og personalspørsmål.

Økonomi og næringsliv

Økonomi og næringsliv krever at revisorer har juridisk kunnskap knyttet til foretaksrett, regnskapslovgivning og revisjonsstandarder. Ledere i næringslivet må forstå rettsvitenskap knyttet til kontrakter, arbeidsrett og selskapsrett for å ta informerte beslutninger.

Offentlig sektor

Offentlig sektor inkluderer politietterforskere som må ha god rettslig innsikt for å kunne utføre etterforskningsskritt innenfor lovens rammer. Ansatte i NAV trenger juridisk kompetanse for å behandle søknader om ytelser og vurdere arbeidsevne.

Journalister

Journalister er også en yrkesgruppe der juridisk kunnskap er viktig. De må forholde seg til juridiske og presseetiske grenser for hva som kan publiseres, og håndtere sentrale rettslige problemstillinger knyttet til journalistisk publisering. Vær Varsom-plakaten og uttalelser fra Pressens Faglige Utvalg (PFU) er viktige rettskilder for journalister.

Andre yrker

Trafikklærere må ha inngående kunnskap om veitrafikkloven og juridisk metode. Oversettere som jobber med juridiske tekster må ha god innsikt i rettssystemer og juridisk metode. Juridisk kunnskap er essensielt for å sikre rettssikkerhet, forsvarlighet og kvalitet i tjenester. I en rekke yrker er det ikke-jurister som tar avgjørelser med store konsekvenser. Det er derfor avgjørende at de har tilstrekkelig juridisk kompetanse. Gjennom disse eksemplene har vi sett hvordan juridisk kunnskap er avgjørende i en rekke yrker og samfunnsområder. Dette understreker viktigheten av å gi studenter en solid forståelse av rettsvitenskap, selv om de ikke skal bli jurister.

Pedagogiske utfordringer og muligheter

Etter å ha introdusert temaet og formålet med denne antologien, vil vi nå dykke dypere inn i de pedagogiske utfordringene og mulighetene ved å undervise rettsvitenskap til studenter som ikke skal bli jurister.

Begrenset tid og lav motivasjon

En av de største utfordringene er at ikke-juriststudenter ofte har begrenset tid til å lære seg juridisk metode og relevante rettsregler. Det er derfor viktig å prioritere det mest essensielle og tilpasse undervisningen til studentenes spesifikke behov. I tillegg kan studenter som ikke har valgt rettsvitenskap som sitt hovedfag, ha lavere motivasjon for å lære seg juridiske temaer. Dette gjør det viktig å gjøre undervisningen engasjerende og relevant for deres fremtidige yrke.

Muligheter i tverrfaglige miljøer

Tverrfaglige miljøer gir muligheter for å belyse rettsvitenskap fra ulike perspektiver og vise hvordan rettsvitenskap er relevant for ulike fagområder. Praktiske case og eksempler fra virkeligheten kan gjøre rettsvitenskap mer engasjerende og relevant for studentene. Det er viktig å velge case som er representative og som illustrerer sentrale juridiske problemstillinger.

Studentaktive læringsformer

Etter å ha diskutert de generelle pedagogiske utfordringene og mulighetene, vil vi nå se nærmere på hvordan studentaktive læringsformer kan bidra til å engasjere studentene og forbedre deres forståelse av juridiske temaer. Studentaktive læringsformer, som problembasert læring, gruppearbeid og diskusjoner, kan gi studentene mer eierskap til læringen og bidra til dypere forståelse av juridiske temaer. Teknologi kan også brukes til å gjøre undervisningen mer interaktiv og engasjerende, for eksempel gjennom digitale læringsplattformer, videoer, podkaster og interaktive oppgaver.

Studentperspektiv

Etter å ha utforsket ulike studentaktive læringsformer, er det viktig å inkludere studentenes perspektiver og erfaringer for å få en helhetlig forståelse av hvordan undervisningen oppleves og kan forbedres. Inkludering av studentenes perspektiver og erfaringer er avgjørende for å forstå hvordan undervisningen oppleves og kan forbedres. Gjennom intervjuer, spørreundersøkelser og observasjoner kan man få innsikt i studentenes opplevelser og refleksjoner

rundt undervisningsmetodene. Ved å lytte til studentenes erfaringer kan undervisningen tilpasses for å møte deres behov og forbedre læringsutbyttet. Dette bidrar til å skape en mer inkluderende og effektiv læringsopplevelse.

Læringsmål og vurderingsformer

Med innsikt fra studentenes perspektiver kan vi nå diskutere hvordan læringsmål og vurderingsformer kan tilpasses for å sikre at studentene oppnår nødvendig juridisk kompetanse.

Læringsmål

Læringsmålene for rettsvitenskapelig undervisning for ikke-jurister bør inkludere en grunnleggende forståelse av juridisk metode. Dette gjør at studentene kan finne frem til og anvende gjeldende rett. Undervisningen bør fokusere på de rettsområdene som er mest relevante for deres fremtidige yrke. Studentene bør kunne identifisere juridiske problemstillinger i sin yrkeshverdag og vite når de skal kontakte en jurist. I tillegg bør de kunne kommunisere om juridiske temaer på en klar og presis måte.

Studenter i tverrfaglige miljøer har ofte svært ulik bakgrunn og forkunnskaper. Underviseren må derfor tilpasse undervisningen slik at alle får utbytte av den. Juridisk språk og tenkemåte kan være utfordrende for studenter som ikke er vant til det. Derfor er det viktig å bruke et klart og forståelig språk, samt forklare juridiske begreper og metoder pedagogisk.

Vurderingsformer

Vurderingsformene bør tilpasses for å teste studentenes evne til å anvende juridisk kunnskap i realistiske situasjoner. Praktiske oppgaver, som case-løsninger, kan være effektive for dette formålet. Muntlige presentasjoner og diskusjoner kan gi studentene trening i å kommunisere om juridiske temaer. Skriftlige eksamensoppgaver kan teste deres forståelse av juridisk metode og kunnskap om relevante rettsområder.

Antologien understreker at det ikke finnes én riktig måte å undervise i rettsvitenskap for ikke-jurister. Undervisningsmetodene må tilpasses den spesifikke studentgruppen, fagområdet og læringsmålene. Det viktigste er

at undervisningen er engasjerende, relevant og gir studentene den juridiske kompetansen de trenger for å lykkes i sin fremtidige karriere.

Begreper og perspektiver

For å forstå hvordan vi best kan undervise rettsvitenskap til ikke-jurister, er det viktig å definere sentrale begreper og perspektiver. I dette kapitlet vil vi utforske hva vi mener med rettsvitenskapelig undervisning. Vi vil også se på hvordan vi kan tilpasse denne undervisningen til ulike studentgrupper og fagområder.

Definisjon av rettsvitenskapelig undervisning

I denne antologien bruker vi begrepene rettsvitenskapelig eller juridisk undervisning for å beskrive pedagogisk aktivitet som har som formål å formidle juridisk kunnskap og ferdigheter til studenter. Undervisningen kan foregå ved juridiske fakulteter, andre fakulteter som tilbyr juridiske emner, eller i etter- og videreutdanning. Den kan også ha ulike målgrupper, som juridiske studenter, ikke-juridiske studenter, jurister eller andre profesjonsutøvere.

Fokus på ikke-jurister

Vi fokuserer spesielt på rettsvitenskapelig undervisning for studenter som ikke skal bli jurister. Med dette mener vi den juridiske undervisningen som retter seg mot studenter som tar juridiske emner som en del av sin utdanning i et annet fagfelt, som for eksempel økonomi, administrasjon, media, politi, teknologi eller helse og sosialfag.

Juridisk kompetanse

Disse studentene har som regel ikke ambisjoner om å bli jurister, men de trenger likevel å tilegne seg juridisk kompetanse som er relevant for deres faglige og yrkesmessige utvikling. Med juridisk kompetanse mener vi den

kunnskapen, ferdighetene og holdningene som gjør en person i stand til å forstå, anvende og kritisere juridiske fenomener i ulike situasjoner.

Variasjon av juridisk kompetanse

Juridisk kompetanse er ikke en statisk eller entydig størrelse, men varierer avhengig av kontekst, formål og nivå. Dette betyr at juridisk kompetanse ikke er fast eller ensartet, men tilpasser seg ulike situasjoner, mål og ferdighetsnivåer.

For eksempel kan juridisk kompetanse variere avhengig av konteksten den anvendes i. En sykepleier på et sykehus vil ha behov for juridisk kompetanse knyttet til pasientrettigheter og taushetsplikt. En sykepleier i hjemmesykepleien kan ha behov for kunnskap om kommunale helse- og omsorgstjenester. Formålet med juridisk kompetanse kan også påvirke hva slags kunnskap som er nødvendig. En økonom som arbeider med regnskap i en privat bedrift trenger juridisk kompetanse innen regnskapslovgivning og skatterett. En økonom i offentlig sektor kan ha behov for kunnskap om offentlig anskaffelsesrett og forvaltningsrett.

Nivået på juridisk kompetanse kan variere avhengig av ferdighetsnivået til den som utøver den. En nyutdannet jurist vil ha grunnleggende kunnskap om juridisk metode og de viktigste rettsområdene. En erfaren advokat vil ha spesialisert kompetanse innenfor sitt fagfelt og evne til å håndtere komplekse juridiske problemstillinger. For ikke-jurister som har lest et juridisk emne, men ikke skal bli jurister, kan juridisk kompetanse anvendes på en mer praktisk og kontekstspesifikk måte.

For eksempel kan en prosjektleder i en teknologibedrift ha tatt et kurs i kontraktsrett for å forstå de juridiske aspektene ved kontraktsinngåelse og -forvaltning. Denne kunnskapen gjør prosjektlederen i stand til å identifisere potensielle juridiske problemer i kontrakter, forhandle vilkår med leverandører og sikre at kontraktene oppfyller både juridiske krav og selskapets interesser. Selv om prosjektlederen ikke har samme dybdekunnskap som en jurist, gir den grunnleggende juridiske kompetansen en viktig forståelse som bidrar til bedre beslutningstaking og risikohåndtering i prosjektarbeidet.

Mål for undervisning i rettsvitenskap for ikke-jurister

Undervisning i rettsvitenskap for ikke-juridiske studenter bør ha som mål å fremme juridisk kompetanse som er relevant, integrert og kritisk for yrkesfaglig praksis. Med relevant mener vi at rettsvitenskapelig undervisning bør ta utgangspunkt i de juridiske temaene, problemene og situasjonene som studentene vil møte i sitt fagfelt og arbeidsliv, og tilpasse innholdet, språket og eksemplene til studentenes forkunnskaper, interesser og behov. Med integrert mener vi at rettsvitenskapelig undervisning bør knytte sammen de ulike dimensjonene av juridisk kompetanse, og vise hvordan de juridiske reglene, prinsippene, metodene og argumentene henger sammen med hverandre, og med andre faglige og samfunnsmessige perspektiver. Med kritisk mener vi at rettsvitenskapelig undervisning bør utfordre studentene til å tenke selvstendig, analytisk og reflektert om juridiske fenomener, og å vurdere de juridiske løsningene og konsekvensene ut fra etiske, demokratiske og bærekraftige verdier.

Ved å definere sentrale begreper og perspektiver innen juridisk undervisning, har vi skapt et grunnlag for å forstå hvordan rettsvitenskap kan undervises til ulike studentgrupper. Dette gir oss et utgangspunkt for å utforske spesifikk undervisningsmetoder og tilnærminger.

Rettsvitenskapelig undervisning utenfor de juridiske bachelor- og masterprogrammene

For å få en bedre forståelse av hvordan rettsvitenskap undervises til studenter som ikke skal bli jurister, har vi gjennomført en kvantitativ undersøkelse. Denne undersøkelsen gir innsikt i omfanget og innholdet av juridiske emner som tilbys ved norske offentlige universiteter og høyskoler.

Kvantitativ undersøkelse av juridiske emner

En kvantitativ undersøkelse av juridiske emner for studenter som ikke skal bli jurister, som vi redaktører i antologien har gjennomført, viser at norske offentlige universiteter og høyskoler tilbyr juridiske emner av høyst ulikt omfang og innhold (Parmann *et al.*, 2023).

Innhenting av data

Innhenting av data til undersøkelsen ble gjennomført i juni 2021. Vi sendte ut et digitalt spørreskjema med både lukkede og åpne spørsmål til mer enn 750 e-postadresser ved alle landets offentlige universiteter og høyskoler. Deltakerne rapporterte om de tilbydde utdanningene med juridiske emner, hvilke tema, antall studiepoeng samt ansettelsesforhold og kompetanse hos underviserne. Det er viktig å understreke at vi antar at det finnes studier og juridiske emner som vi ikke greide å nå med vår digitale utsendelse.

Resultater fra undersøkelsen

Vi fikk informasjon om 107 emner fra til sammen 16 universiteter og høyskoler. De aller fleste av emnene lå på mellom 6 og 10 studiepoeng, men noen emner var oppimot 30 studiepoeng. Respondentene våre meldte inn at mer enn 10 000 studenter tok juridiske emner. Videre meldte respondentene, som svarte på våre spørsmål om undervisere, at 96 prosent av underviserne i juridiske emner var fast ansatt ved institusjonen, og at 83 % var jurister.

Tidligere forskning

For å forstå hvordan rettsvitenskapelig undervisning kan forbedres for ikke-jurister, er det viktig å se på tidligere forskning på området. Dette kapitlet gir en oversikt over eksisterende studier og funn fra både Norge og Sverige, samt eksempler på hvordan juridisk metode og undervisning har blitt tilpasset ulike utdanningsprogrammer.

Forskning i Norge

I Norge har det vært lite forskning på undervisning i rettsvitenskap for studenter som ikke skal bli jurister. Som et resultat vet vi lite om hvilke juridiske ferdigheter disse studentene tilegner seg. Vi, Roger Helde, Anders Parmann og Elisabeth Suzen, som også er redaktører for denne antologien, har skrevet en artikkel som undersøker dette temaet (Parmann *et al.*, 2023). I vår artikkel fant vi at det er forsket lite på dette området, noe som understreker behovet for videre forskning og utvikling.

Elizabeth Langsrud og Kristina Jørgensen har imidlertid skrevet en artikkel som beskriver erfaringer med en studentaktiv læringsform i tre juridiske emner på bachelorutdanningene i sosialt arbeid og barnevern ved NTNU (Langsrud & Jørgensen, 2022). Artikkelen undersøker i hvilken grad studentene opplever at de ulike læringsaktivitetene bidrar til egen læring. Langsrud og Jørgensens konklusjoner tyder på at studentene opplever at det å jobbe med fordypningsoppgaver i grupper og få feedback fra faglærer er det som er mest utviklende for egen læringsprosess.

Forskning i Sverige

I Sverige har en gruppe erfarne og engasjerte forskere og lærere ved høyskoler og universiteter delt sine personlige refleksjoner om juridisk kommunikasjon, både i undervisning og i tverrfaglig forskning som inkluderer handelsrett, i antologien «Juridiken och den bredere publiken: Tvärvetenskaplig undervisning och forskning om rätten» (Strand & Selberg, 2022). Antologien omhandler problemstillinger som oppstår ved formidling av rettsvitenskap til andre enn jurister og ved tverrfaglig arbeid utenfor de tradisjonelle jusstudiene. Den diskuterer også hvordan rettslige analyser og standpunkter kan kommuniseres til ikke-jurister. Spesielt retter antologien seg mot lærere ved høyskoler og universiteter, som underviser studenter som ikke skal bli jurister: «De skal bli något annat – ta en annan eksamen – men de behöver likväl viss kunskap om rätten och vissa färdigheter i att hantera rättkällor för att nå dit» (Strand & Selberg, 2022, s. 16).

Signe Lagerkvist har skrevet en artikkel om å introdusere rettsvitenskap og juridisk metode på andre utdanninger (Lagerkvist, 2013). «Juridik» er viktig for flere yrkesgrupper, ikke bare jurister, skriver Lagerkvist. Blivende «jägmästare» (skogforvaltere) og miljøinspektører studerer også «juridik». Målet er å gi dem grunnleggende kunnskap for å håndtere juridiske spørsmål i sitt fremtidige arbeidsliv.

Ikke-juristers rettsanvendelse i Norge

I Norge er det forsket på ikke-juristers rettsanvendelse. I boken «Politi og skjønn» (Rønning, 2023) redegjør Hild Rønning for hvilke rettslige rammer som gjelder for politiets skjønnsutøvelse. Det gis mange eksempler basert på hendelser forfatteren selv har observert, eller informasjon fra intervjuer med politibetjenter. En studie av rettsanvendelsen til ikke-jurister som jobbet i helse- og omsorgstjenesten, NAV eller barneverntjenesten i ulike kommuner viser at ikke-jurister i stor grad bruker standardmaler som verktøy for å løse juridiske problemstillinger (Dahlen & Langsrud, 2021). Rettsvurderingene blir dermed formalistiske, og man mister den skjønnsutøvelsen som rettsreglene legger opp til.

Lærebøker om juridisk metode for ikke-jurister

Det er skrevet mange lærebøker om juridisk metode og løsning av praktiske juridiske problemstillinger og eksamensoppgaver. Disse bøkene retter seg mot målgruppen studenter som ikke har tenkt å bli jurister. Eksempler på slike utgivelser er bøkene «Oppgaver i forretningsjus. Med innføring i oppgaveteknikk» (Viken & Minde, 2024), «Hemmelig kode – juridisk metode» (Hellevik & Skippervik, 2023), «Oppgavebok i rettslære: For innføringskurs på universiteter og høyskoler» (Vigdal, 2020), «Oppgavesamling i individuell arbeidsrett» (Galtung *et al.*, 2023), «Oppgavesamling i forretningsjus» (Ernes & Neumann, 2021), «Oppgavesamling i markedsrett og etikk» (Ernes & Neumann, 2017), «Oppgavesamling i juridiske fag for Politihøgskolen» (Thiis-Evensen & Fredriksen, 2018) og «Publiseringsregler for journalister» (Hovlid, 2020).

Bøker og forskningsartikler om undervisning i juristutdanningen

Boken «Juridisk fagdidaktikk» av Lars Skjold Wilhelmsen (2014) er skrevet med tanke på juristutdanningen. Den dekker temaer som problembasert læring, studieplanlegging, beskrivelse av læringsutbytte, kvalitetssikring og evaluering i undervisning. Boken inneholder også problemstillinger som er relevante å reflektere over når man underviser for en målgruppe som ikke skal bli jurister (Wilhelmsen, 2014).

En annen viktig bok er «Juristutdanningens faglige og pedagogiske utfordring», som bygger på 10 innlegg fra en konferanse med samme tittel, holdt ved Det juridiske fakultet i Bergen i 2008 (Wilhelmsen & Strandbakken, 2010). Inn lederne kom fra juridiske institusjoner ved universiteter i Norge, Sverige og Danmark, og omhandler dermed pedagogiske og universitetspolitiske problemstillinger som ofte er felles for de skandinaviske landene.

Effektive læringsstrategier for jusstudenter

I artikkelen «Å studere juss» diskuterer Jan-Ove Færstad effektive læringsstrategier for jusstudenter, med fokus på aktiv læring og dybdelæring fremfor overflatelæring. Forfatteren fremhever viktigheten av å relatere nytt stoff til eksisterende kunnskap, reflektere over lærestoffet for dypere forståelse, og anvende kunnskapen i praktiske situasjoner (Færstad, 2020).

I Karen Eg Taraldruds artikkel «Problembasert læring og casestudier i juristutdanningens innledende år» blir bruk av problembasert læring og casemetodikk i juristutdanningen i Norge, spesielt i de tidlige årene av studiet, diskutert. Artikkelen fokuserer på hvordan disse metodene kan oppfylle både vitenskapelige og profesjonsrettede læringsmål, samtidig som den teoretiske siden av utdanningen ivaretas (Taraldrud, 2014).

Disse forskningsfunnene gir et viktig grunnlag for å forstå utfordringene og mulighetene i rettsvitenskapelig undervisning for ikke-jurister. For å bygge videre på denne forståelsen er det behov for en egen debatt om hvordan vi underviser rettsvitenskap for ikke-jurister.

Behov for en egen debatt om hvordan vi underviser rettsvitenskap for ikke-jurister

Selv om det tidligere har blitt utgitt bøker og artikler som tar for seg undervisning i juridiske emner for de som ikke skal bli jurister, argumenterer vi redaktører i artikkelen «Undervisning i juridiske emner for studenter som ikke skal bli jurister» (Parmann *et al.*, 2023) for at det er behov for en egen debatt om hvordan vi underviser rettsvitenskap for ikke-jurister av flere grunner:

Økt rettsliggjøring av samfunnet

Samfunnet har blitt mer rettsliggjort, noe som betyr at flere yrkesutøvere enn før må forholde seg til komplekse lover og forskrifter. Dette gjelder både i offentlig og privat sektor, hvor rettslige vurderinger blir en viktig del av beslutningsprosessen.

Mangfold av yrkesgrupper

Det er mange yrkesgrupper som trenger juridisk kompetanse. Disse yrkesutøverne tar ofte juridiske emner som en del av sin grunnutdanning eller videreutdanning. Dette inkluderer barnevernsansatte, revisorer og helsefagarbeidere.

Varierende omfang og innhold

Undersøkelser viser at det er stor variasjon i omfang og innhold av juridiske emner som tilbys ved norske universiteter og høyskoler. Dette kan føre til ulik kvalitet på den juridiske kompetansen som studentene tilegner seg.

Behov for juridisk metode

For å kunne anvende rettsregler og ta standpunkt til rettsspørsmål, må man ha kjennskap til juridisk metode. Det kan være utfordrende for ikke-jurister å forstå og bruke denne metoden effektivt.

Skjematisk rettsanvendelse

Studier viser at ikke-jurister ofte bruker standardmaler for å løse juridiske problemstillinger. Dette kan føre til formalistiske vurderinger og manglende skjønnsutøvelse. Dette kan påvirke kvaliteten på rettsanvendelsen.

Pedagogiske utfordringer

Det er behov for å diskutere hvordan juridiske emner best kan undervises for å sikre at studentene får en dypere forståelse av juridisk metode. De må også kunne anvende denne i praksis. Dette inkluderer bruk av praktiske eksempler og casearbeid som er relevante for studentenes fremtidige yrkesroller.

Arbeidslivsrelevans

Juridiske emner har fått økt arbeidslivsrelevans, og det er viktig å sikre at utdanningen gir studentene de nødvendige verktøyene for å møte utfordringene i arbeidslivet. Dette krever en kontinuerlig debatt om hvordan undervisningen kan forbedres. Behovet for en egen debatt om hvordan vi underviser rettsvitenskap for ikke-jurister støttes i en nyere lederartikkel i Lov og Rett. Her påpekes det at undervisning for disse studentene skiller seg vesentlig fra undervisning for jusstudenter, spesielt med hensyn til formål, motivasjon, omfang og forkunnskaper (Hovlid, 2024). Argumentene for dette behovet er sterke, og det er viktig å finne effektive måter å føre denne debatten på.

Forslag til hvordan debatten kan føres

En måte å gjøre dette på er gjennom å arrangere konferanser hvor juridiske undervisere, forskere og fagfolk fra ulike fagområder kan møtes for å dele erfaringer og diskutere beste praksis. Workshops kan også være en nyttig arena for å utforske spesifikke utfordringer og utvikle nye undervisningsmetoder i samarbeid med kolleger. Publikasjoner i fagfellevurderte tidsskrifter og fagbøker kan bidra til å spre kunnskap og innsikt om juridisk undervisning for ikke-jurister, og oppmuntre til videre forskning og diskusjon. Ved å bruke disse ulike plattformene kan vi skape en bred og inkluderende debatt som bidrar til å forbedre undervisningen i juss for ikke-jurister.

Samlet sett søker vi med antologien å bidra til forbedret undervisning i rettsvitenskap for de som ikke skal bli jurister gjennom både teoretisk diskusjon og presentasjon av praktiske erfaringer.

Antologiens oppbygging

Kort oversikt over antologiens struktur og innhold:

Antologien starter med et innledningskapittel som setter rammene for temaet og oppbyggingen.

Kapittel 1: Undervisning i rettsvitenskap: En oversikt over metoder, utfordringer og løsninger

Innledningen tar for seg utfordringer og muligheter ved å undervise rettsvitenskap til studenter som ikke skal bli jurister. Den understreker viktigheten av å tilpasse undervisningen til studentenes fagfelt og behov, samt å fremme juridisk kompetanse som er relevant, integrert og kritisk. Kapitlet konkluderer med at det er nødvendig med en egen debatt om hvordan rettsvitenskap undervises til ikke-jurister, spesielt med tanke på samfunnets økte rettsliggjøring og det brede spekteret av yrkesgrupper som trenger juridisk kunnskap.

Denne antologien er delt inn i fire hoveddeler som hver utforsker ulike aspekter ved rettsvitenskapelig undervisning for ikke-juridiske studenter:

1. *Generelt om rettsvitenskapelig undervisning*: Grunnleggende begreper og perspektiver på juridisk undervisning, med fokus på juridisk metode og anvendelse i praksis.
2. *Ulike rettsvitenskapelige emner og egne erfaringer*: Et bredt spekter av temaer fra juridisk metode i lærebøker til tverrfaglig undervisning og praktisk anvendelse av juss.
3. *Pedagogikk*: Ulike pedagogiske tilnærminger og metoder for undervisning i høyere utdanning, med fokus på juridiske emner for ikke-jurister.
4. *Ledelse og juss*: Hvordan juridisk kunnskap og ledelseskompetanse kan integreres og anvendes i ulike kontekster, fra skoleledelse til undervisning i juridisk risikostyring.

Hver del inneholder kapitler som gir verdifulle innsikter i hvordan juridisk undervisning kan tilpasses ulike studentgrupper og profesjonelle kontekster. Gjennom konkrete eksempler og teoretiske diskusjoner bidrar antologien til en dypere forståelse av hvordan juridisk kunnskap kan formidles på en effektiv og engasjerende måte.

Del 1 Generelt om rettsvitenskapelig undervisning

Den generelle delen av denne antologien tar for seg ulike aspekter ved juridisk metode, undervisning og anvendelse av juss i praksis. Kapitlene i denne delen

gir en bred forståelse av hvordan juridisk kunnskap kan tilegnes, anvendes og integreres i ulike faglige kontekster, spesielt for ikke-jurister.

Kapittel 2: Den juridiske metode og loven som rettskilde

Jone Engh utforsker den juridiske metode med særlig vekt på loven som en sentral rettskilde. Målet er å forklare hvordan juridisk metode anvendes for å løse juridiske problemer, og hvordan loven integreres med andre rettskilder. Gjennom en detaljert gjennomgang av rettskildeprinsipper, lovtolkning og forholdet mellom loven og andre rettskilder som rettspraksis og forvaltningspraksis, fremheves viktigheten av riktig bruk av juridisk metode og rettskilder for å sikre korrekt rettsanvendelse og rettferdighet i juridiske avgjørelser.

Kapittel 3: Å forstå og bruke lovtekst: Nokre erfaringar etter omlegging til kasusbasert undervisning og eksamen ved sosialarbeidarutdanningane ved Høgskulen i Volda

Egil Arne Standal deler erfaringene ved Høgskulen i Volda etter omlegging til kasusbasert undervisning og eksamen i juss for sosialarbeiderutdanningene. Standal viser hvordan denne undervisningsmetoden hjelper studentene med å forstå og anvende juridiske tekster. Men han påpeker også at studentene har vanskeligheter med å forstå de ulike elementene i lovtekster. Det er nødvendig med mer praksis i å finne og bruke nøkkelord og begreper. Kasusbasert undervisning og eksamen har forbedret studentenes evne til å anvende juridisk metode, men det kreves fortsatt betydelig innsats for å oppnå ønsket kompetansenivå.

Kapittel 4: Bruk av rettspraksis i undervisningen av jus til ikke-jurister

Anders Parmann undersøker hvordan høyesterettsdommer kan brukes som et pedagogisk verktøy i juridisk undervisning for studenter som ikke studerer for å bli jurister. Parmann viser hvordan historier om ekte mennesker og konflikter kan gjøre abstrakte juridiske regler mer forståelige og relevante. Bruk av høyesterettsdommer kan gjøre undervisningen mer relaterbar og meningsfylt. Men det kan også gi et forvrengt bilde av gjeldende rett og reise etiske spørsmål. Høyesterettsdommer kan være en verdifull ressurs i undervisningen, men det er viktig å bruke dem med forsiktighet for å unngå misforståelser og etiske problemer.

Kapittel 5: Å lære å skrive juss – Ikkje-juristar sitt møte med skriving av juridiske tekstar, og erfaringar med ulike undervisningsaktivitetar

Ingrid Barlund og Guri Lindblad undersøker hvordan ikke-jurister kan til egne seg grunnleggende juridiske skriveferdigheter gjennom ulike undervisningsaktiviteter. Barlund og Lindblad viser at økt fokus på skrivetrening og juridisk metode kan forbedre studentenes evne til å håndtere juridiske problemstillinger. Interaktive undervisningsmetoder og individuell tilbakemelding bidrar til bedre tekstkvalitet og forståelse av juss. Skrivetrening og metodeundervisning er essensielle for å utruste ikke-jurister med nødvendige verktøy for å anvende juridisk kunnskap i arbeidslivet.

Kapittel 6: Ei undersøking av læringsutbyttebeskrivingar i emne som inneheld jus for ikkje-juristar ved Høgskulen på Vestlandet

Borgtor Bøyum, Vilde Hanevik Lien, Dag Digernes og Lars Kvestad vurderer hvordan jus er integrert i læringsutbyttebeskrivelser (LUB) ved Høgskulen på Vestlandet (HVL). De ser også på om de realistisk reflekterer studentenes juridiske kompetanse etter fullført emne. Forfatterne viser at mange LUB-er har urealistiske forventninger til studentenes juridiske ferdigheter og kompetanse. Dette skjer ofte uten å inkludere nødvendig kunnskap om juridisk metode. Det er behov for bedre kvalitetskontroll og mer presise formuleringer i LUB-ene. Dette er nødvendig for å sikre at de gir et korrekt bilde av studentenes juridiske kompetanse og oppfyller kravene til samstemt undervisning.

Kapittel 7: Rettsbruk i tiden

Pia Moum Hellevik og Liv Jorunn B. Skippervik undersøker hvordan skjønnsbaserte velferdsrettslige regler anvendes i praksis. De diskuterer også utfordringene og mulighetene ved bruk av kunstig intelligens (KI). Hellevik og Skippervik argumenterer for at fagpersoner med spesialisert kunnskap er nødvendige for å utøve skjønn og sikre rettssikkerhet. Selv om KI kan bidra til effektivisering og likebehandling, har den begrensninger i å håndtere komplekse skjønnsvurderinger. Faglig skjønn og menneskelig vurdering er uunnværlige, og KI bør brukes som et supplement til profesjonell ekspertise.

Del 1 gir en omfattende forståelse av hvordan juridisk metode og undervisning kan anvendes og integreres i ulike faglige kontekster. Forfatterne belyser viktigheten av riktig bruk av juridisk metode og rettskilder, samt utfordringene

og fordelene ved ulike undervisningsmetoder. Denne delen gir verdifulle innsikter som kan bidra til å forbedre både undervisning og praktisk anvendelse av juss, spesielt for ikke-jurister.

Del 2 Ulike rettsvitenskapelige emner og egne erfaringer

Denne delen av antologien utforsker ulike rettsvitenskapelige emner og egne erfaringer fra undervisning i juridiske fag for studenter som ikke nødvendigvis skal bli jurister. Kapitlene dekker et bredt spekter av temaer, fra fremstilling av juridisk metode i lærebøker til tverrfaglig undervisning og praktisk anvendelse av juss i ulike profesjoner.

Kapittel 8: Fremstilling av juridisk metode i lærebøker for studenter i juridiske emner for studenter som ikke studerer for å bli jurister

Anders Parmann undersøker hvordan juridisk metode formidles til ikke-jurister gjennom lærebøker ment for studenter som tar juridiske emner, men ikke en full juristutdanning. Han vurderer om fremstillingen er tilpasset studentenes behov. Han finner at metodekapitlene ofte følger samme modell som for jusstudenter, men noen bøker har tilpasset innholdet. Det er imidlertid lite veiledning i praktisk anvendelse av rettsregler og juridisk skriving, noe som indikerer behovet for bedre tilpassede lærebøker.

Kapittel 9: Hvordan ser jurister verden? Undervisning i juss på tverrfaglig masternivå

Monica Naime drøfter utfordringer og veier fremover i undervisning i juss for studenter i et tverrfaglig perspektiv, med en case-studie fra masterprogrammet i bærekraft ved Universitetet i Bergen. Hun viser hvordan undervisning kan tilpasses en tverrfaglig kontekst for å hjelpe studenter med å forstå juridiske dimensjoner av komplekse problemer og vite når de bør søke juridisk hjelp. En slik tilnærming gir studentene nødvendige verktøy for å navigere i juridiske problemstillinger og samarbeide effektivt med jurister.

Kapittel 10: Omvendt undervisning

Ellen Lexerød Hovlid undersøker bruken av omvendt undervisning for å formidle juss til journalistikkstudenter ved Høgskulen i Volda. Hun evaluerer hvordan denne metoden påvirker studentenes læringsutbytte og opplevelse av undervisningen. Resultatene viser at omvendt undervisning gir økt læringsutbytte, fleksibilitet og engasjement, selv om det krever selvdisciplin og forberedelse.

Kapittel 11: Fragmenter av en helhet de ikke ser

Hild Rønning ser på undervisning av politistudenter i ordensjuss ved Politihøgskolen. Hun viser hvordan undervisningen kan tilrettelegges for at politistudentene skal kunne utføre ordenstjeneste i samsvar med rettslige rammer. En helhetlig tilnærming som inkluderer praktiske øvelser og caser er avgjørende for å sikre at politistudentene kan håndheve rett på en forsvarlig måte.

Kapittel 12: Samspelet mellom studentar og undervisar i utforminga av juridiske emne – Eit eksempel frå jussundervisning i bachelor i planlegging og administrasjon

Ingvild Sande Lillebø diskuterer utfordringer med jussundervisning ved bachelorprogrammet Planlegging og administrasjon ved Høgskulen i Volda. Hun viser hvordan designtenkingsmodellen kan brukes for å forbedre undervisningskvaliteten i emnet IPA209 Juridiske emne. Designtenking bidrar til å utvikle undervisningsopplegg som bedre møter studentenes behov og fremmer læring, med studentinvolvering og tilbakemeldinger som essensielle elementer.

Kapittel 13: Trafikklærerstudenter som juridiske undervisere

Benedicte Terjesen Næss og Roger Helde undersøker hvordan trafikklærerstudenter ved Nord universitet utvikler seg som juridiske undervisere. De viser hvordan studentene arbeider med emnet «Juss i veitrafikk» og anvender denne kunnskapen i undervisningen av egne elever. Tverrfagligheten i trafikklærerutdanningen er avgjørende for studentenes utvikling, og praktisk anvendelse av juss styrker deres juridiske kompetanse. Studentenes perspektiver og erfaringer er inkludert gjennom intervjuer og observasjoner, som gir verdifulle innsikter i hvordan undervisningen oppleves og anvendes i praksis.

Kapittel 14: Juridiske anvendelsesferdigheter i helse-, sosial- og barneverntjenestene

Ane Bendixen, Solveig Hodne, Pia Moum Hellevik, Maren Sagvaag Retland og Liv Jorunn Baggegård Skippervik undersøker hva juridiske anvendelsesferdigheter innebærer for studenter på sykepleier-, sosionom- og barnevernsutdanningene. De konkretiserer læringsmålene knyttet til anvendelse av juridisk kunnskap og rettsregler. De viser at en strukturert tilnærming gir en bedre forståelse og undervisning av juridiske anvendelsesferdigheter.

Kapittel 15: Juridisk oversetter eller jurist som oversetter? Om å undervise juridisk oversettelse

Claudia Förster Hegrenæs, Beate Sandvei og Ingrid Simonnæs beskriver et digitalt undervisningstilbud på masternivå i juridisk oversettelse kalt JurDist, ved Norges Handelshøyskole. De viser hvordan kurset utdanner juridiske oversettere som kan anvende juridisk kunnskap uten å være jurister. JurDist gir studentene nødvendig kompetanse til å oversette juridiske tekster på en måte som garanterer rettssikkerheten, og dekker et viktig behov i det norske samfunnet.

Kapittel 16: Juridik för en bredare publik: Ämnesdidaktik och forskningsanknytning

Magnus Strand og Niklas Selberg diskuterer utfordringer og forutsetninger ved undervisning i juridiske emner for studenter som ikke skal bli jurister. De fremhever viktigheten av å tilpasse undervisningen til disse studentgruppens behov og å integrere forskningsbaserte tilnærminger. Et proaktivt handlingsstyrende perspektiv og tverrfaglige kontekster kan forbedre studentenes læring og forståelse av juridiske konsepter. Lærere bør samarbeide med andre disipliner for å oppnå dette.

Del 2 gir verdifulle innsikter i hvordan juridisk undervisning kan tilpasses ulike studentgrupper og profesjonelle kontekster. De viser også hvordan tverrfaglige tilnærminger og forskningsbasert undervisning kan forbedre læringsutbyttet og gjøre juridiske emner mer relevante og anvendbare for studenter utenfor tradisjonelle juristutdanninger. Gjennom konkrete eksempler og teoretiske diskusjoner bidrar denne delen av antologien til en dypere forståelse av hvordan juridisk kunnskap kan formidles på en effektiv og engasjerende måte.

Del 3 Pedagogikk

Denne delen av antologien utforsker ulike pedagogiske tilnærminger og metoder for undervisning i høyere utdanning. Det er et spesielt fokus på juridiske emner for studenter som ikke nødvendigvis skal bli jurister. Kapitlene dekker et bredt spekter av temaer, fra det pedagogiske grunnlaget for undervisning til spesifikke undervisningsmetoder som problembasert læring og omvendt undervisning.

Kapittel 17: Pedagogisk grunnlag for undervisning, veiledning og danning i høyere utdanning

Elisabeth Suzen diskuterer det pedagogiske grunnlaget for undervisning i høyere utdanning, med fokus på samfunnsoppdraget og hvordan undervisere kan realisere dette gjennom bevisst pedagogisk praksis. Hun analyserer tre stortingsmeldinger som legger føringer for undervisningen, og diskuterer tverrfaglighet, studentaktive læringsformer og dybdelæring. Suzen konkluderer med at undervisere må være bevisste på sine pedagogiske begrunnelser og verdier for å kunne tilrettelegge for kvalitetsutdanning som møter samfunnets behov.

Kapittel 18: Gir metodikken fra problembasert læring (PBL) god jusundervisning i enkeltemner for studenter som ikke skal bli jurister

Anne Marit Vigdal utforsker bruken av problembasert læring (PBL) i undervisning av juridiske emner ved NTNU Handelshøyskolen. Hun vurderer om PBL-metodikken er effektiv for å undervise jus til studenter som ikke skal bli jurister. Vigdal finner at PBL øker studentenes interesse for jus, forbedrer deres evne til å løse juridiske problemstillinger ved bruk av juridisk metode, og fremmer aktiv deltakelse og samarbeid. Hun konkluderer med at PBL er godt egnet for undervisning i juridiske enkeltemner, da det gir studentene praktisk trening og økt forståelse for faget.

Kapittel 19: Å lære seg etterforskning: Forenklet jussundervisning eller dybdelæring i anvendt juss?

Margrete Torseter og Linda Antoniett Hoel ser på pedagogiske tilnærminger til undervisning i etterforskning ved Politihøgskolen. De vurderer hvordan omlegging fra tradisjonell jussforelesning til omvendt undervisning kan forbedre politistudenters evne til å anvende juss i etterforskning. Deres funn

viser at omvendt undervisning, som inkluderer videoer og tester før casebasert, tverrfaglig undervisning, øker studentenes forståelse og anvendelse av juss i praktiske etterforskningsoppgaver. Torseter og Hoel konkluderer med at denne tilnærmingen fremmer dybdelæring og bedre etterforskningskompetanse, noe som er avgjørende for å ivareta borgernes rettssikkerhet.

Kapittel 20: Å utvikle juridiske ferdigheter og faglig skjønn i en barnevernkontekst – erfaringer med modellen yrkesautentisk casearbeid

Elizabeth Langsrud og Nadine Hvesser Lien deler erfaringer med en undervisningsmodell for barnevernspedagogstudenter ved NTNU. De beskriver hvordan yrkesautentisk casearbeid kan fremme studentenes evne til å anvende juridisk og barnevernsfaglig kunnskap selvstendig. Modellen, som involverer arbeid med reelle barnevernssaker, øker studentenes analytiske tenkning og evne til å se fag på tvers. Den motiverer dem også gjennom realistiske og praksisnære oppgaver. Langsrud og Lien konkluderer med at yrkesautentisk casearbeid er en effektiv metode for å utvikle juridiske ferdigheter og faglig skjønn hos barnevernspedagogstudenter. Det kan være et godt alternativ til tradisjonell praksis.

Kapittel 21: Tekst- eller videorespons i rettslig sjangerlære

Eivind Junker undersøker effekten av ulike former for tilbakemelding på studentarbeider i juridiske emner ved Nord universitet. Han ser på hvordan studenter opplever og verdsetter tilbakemeldinger gitt som tekst versus video. Selv om mange studenter setter pris på den personlige og utfyllende karakteren til videotilbakemeldinger, foretrekker flertallet skriftlig respons på grunn av dens praktiske fordeler, som enklere gjenfinning av spesifikke kommentarer. Junker konkluderer med at mens video kan gi en mer engasjerende og personlig tilbakemelding, er skriftlig respons ofte mer effektiv og foretrukket av studentene for juridiske tekster.

Del 3 gir verdifulle innsikter i hvordan ulike pedagogiske metoder kan anvendes for å forbedre undervisningen i juridiske emner. Den viser hvordan tverrfaglige tilnærminger, praktisk trening og ulike former for tilbakemelding kan bidra til å utvikle studentenes ferdigheter og forståelse. Gjennom konkrete eksempler og teoretiske diskusjoner bidrar denne delen av antologien til

en dypere forståelse av hvordan pedagogiske prinsipper kan implementeres for å møte både studentenes og samfunnets behov.

Del 4 Ledelse og Juss

Denne delen av antologien utforsker hvordan juridisk kunnskap og ledelseskompetanse kan integreres og anvendes i ulike kontekster, fra skoleledelse og barnehageledelse til undervisning i juridisk risikostyring for ikke-jusstudenter. Kapitlene gir innsikt i hvordan juridisk utdanning kan styrke ledere og konsulenter i deres evne til å håndtere juridiske utfordringer og lede innovative prosesser.

Kapittel 22: Juss for skoleledere – erfaringer og praktiske yrkeshandlinger

Trond Lekang diskuterer hvordan skoleledere utvikler kompetanse for å håndtere juridiske utfordringer på arbeidsplassen. Studien undersøker skoleledernes erfaringer med å løse juridiske utfordringer etter å ha fullført videreutdanningen «Juss for ledere». Funnene viser at transformasjonsledelse har en positiv innvirkning på både skoleledere og deres medarbeidere. De skolelederne som lykkes, forstår sin rolle og setter av tid til samarbeid. Etter utdanningen er skolelederne bedre rustet til å håndtere juridiske utfordringer og arbeider systematisk med lovreguleringer i skolens kollektive arbeid.

Kapittel 23: Kunnskapsutvikling om juss og ledelse som grunnlag for utøvelse av ledelse i barnehagen

Atle Kristensen og Morten Edvardsen utforsker betydningen av studiet «Juss for ledere» for ledelsesutøvelse i barnehager, med fokus på juridisk og pedagogisk kompetanse. Studien undersøker hvordan dette studiet påvirker barnehagelederes evne til å håndtere juridiske problemstillinger og lede innovative læringsprosesser. Funnene viser at studiet bidrar til forbedret forståelse og styrket lederkompetanse i juridiske kontekster, samt fremmer kapasitet for forbedring og innovasjon. Studiet støtter utviklingen av mer effektive og lovlige ledelsespraksiser i barnehagene, noe som bidrar til en helhetlig og strategisk utvikling av organisasjonen.

Kapittel 24: Teaching Legal Risk Management and Intellectual Property Law to non-law students – benefits and challenges

Vishv Priya Kohli diskuterer hvordan undervisning i juridisk risikostyring og immaterialrett kan tilpasses studenter uten juridisk bakgrunn ved Copenhagen Business School. Artikkelen illustrerer hvordan integrering av immaterialrett med andre rettsområder som kontraktsrett, konkurranserett og databeskyttelse kan utstyre fremtidige ledere og konsulenter med nødvendige verktøy for å håndtere komplekse juridiske spørsmål i kreative næringer. Funnene viser at case-basert undervisningsmetodikk, inkludert bruk av gjesteforelesere og memes, bidrar til økt studentengasjement og praktisk forståelse. Selv om det er utfordringer knyttet til å undervise jus til ikke-jusstudenter, gir det betydelige fordeler ved å forberede dem bedre til deres fremtidige roller.

Del 4 gir verdifulle innsikter i hvordan juridisk kompetanse kan integreres i ledelsespraksis og undervisning. Kapitlene viser hvordan juridisk utdanning kan styrke ledere og konsulenter i deres evne til å håndtere komplekse juridiske spørsmål og lede innovative prosesser. Gjennom konkrete eksempler og teoretiske diskusjoner bidrar denne delen av antologien til en dypere forståelse av hvordan juridisk kunnskap kan anvendes for å møte både organisatoriske og samfunnsmessige behov.

Oppsummering og konklusjon

Dette kapitlet har gitt en oversikt over metoder, utfordringer og løsninger i undervisning av rettsvitenskap for ikke-jurister. Vi har diskutert viktigheten av å tilpasse undervisningen til studentenes spesifikke behov og motivasjon, samt mulighetene som tverrfaglige miljøer og studentaktive læringsformer gir. Vi har også sett på hvordan studentenes perspektiver og erfaringer, samlet gjennom intervjuer og observasjoner, gir verdifulle innsikter i hvordan undervisningen kan tilpasses og forbedres. Videre har vi diskutert læringsmål og vurderingsformer som kan sikre at studentene oppnår nødvendig juridisk kompetanse. I tillegg har vi gitt en oversikt over de ulike kapitlene i antologien, som hver utforsker ulike aspekter ved rettsvitenskapelig undervisning for ikke-juridiske studenter.

Fremtidige retninger

For å møte de stadig skiftende kravene i samfunnet og arbeidslivet, er det viktig å fortsette å utvikle og forbedre undervisningsmetodene i rettsvitenskap. Dette inkluderer å utforske nye pedagogiske tilnærminger, integrere teknologi i undervisningen og fremme tverrfaglig samarbeid. Videre forskning og erfaringsdeling blant undervisere kan bidra til å identifisere beste praksis og innovative løsninger.

Viktigheten av kontinuerlig forbedring

Undervisning i rettsvitenskap for ikke-jurister er en dynamisk prosess som krever kontinuerlig tilpasning og forbedring. Ved å lytte til studentenes tilbakemeldinger og erfaringer kan undervisere justere og forbedre undervisningsoppleggene for å sikre at de er relevante og engasjerende. Dette bidrar til å gi studentene den juridiske kompetansen de trenger for å lykkes i sine fremtidige karrierer.

Avsluttende refleksjoner

Viktigheten av rettsvitenskapelig undervisning for ikke-jurister er betydelig. Juridisk kunnskap er essensiell for mange yrker og samfunnsområder. Det er avgjørende at undervisningen er relevant, engasjerende og tilpasset studentenes fremtidige arbeidsliv. Denne antologien bidrar til en faglig diskusjon om juridisk undervisning for ikke-juridiske studenter. Vi håper at de påfølgende kapitlene vil gi ytterligere innsikt og inspirasjon til undervisere og forskere som ønsker å forbedre sin undervisningspraksis.

Referanser

- Dahlen, W. N. & Langsrud, E. (2021). Ikke-juristers bruk av rettsregler – En analyse av profesjonsutøveres beskrivelse av rettsanvendelsen i helse- og velferdstjenestene. *Kritisk juss*, 47(3), 185–206. <https://doi.org/10.18261/issn.2387-4546-2021-03-04>
- Ernes, K. O. & Neumann, P. (2017). *Oppgavesamling i markedsrett og etikk*. Fagbokforlaget.
- Ernes, K. O. & Neumann, P. (2021). *Oppgavesamling i forretningsjus* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Færstad, J.-O. (2020). Å studere juss: Med eksempler fra emnet Kontraktsrett I ved UiB. *Jussens Venner*, 55(1), 21–27. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-3126-2020-01-01>
- Galtung, A., Haugen, A. O. & Ernes, K. O. (2023). *Oppgavesamling i individuell arbeidsrett*. Universitetsforlaget.
- Helde, R. (2019). *Juss i veitrafikk og trafikkopplæring: Med innføring i juridisk metode, forvaltningsrett, strafferett og bilansvaret*. Fagbokforlaget.
- Hellevik, P. M. & Skippervik, L. J. (2023). *Hemmelig kode – juridisk metode*. Fagbokforlaget.
- Hovlid, E. L. (2020). *Publiseringsregler for journalister*. Gyldendal.
- Hovlid, E. L. (2024). Jussundervisning for studenter som ikke skal bli jurister. I H. H. Fredriksen (Red.), *Lov og Rett*, 63(8), 515–516. <https://doi.org/10.18261/lor.63.8.1>
- Lagerkvist, S. (2013). Att introducera juridik och juridisk metod på andra utbildningar. I L. Landström & O. Lindberg (Red.), *Lärande för juridikens praktik: 20 år med PBL vid juridiska institutionen*, Umeå universitet (s. 155–160). Juridiska Institutionen, Umeå Universitet.
- Langsrud, E. & Jørgensen, K. (2022). Studentaktiv læring i juridiske emner. Erfaringer med bruk av læringsformen «De fire F-er» på bachelorutdanningene i sosialt arbeid og barnevern ved NTNU. *Uniped*, 45, 171–183. <https://doi.org/10.18261/uniped.45.3.2>
- Parmann, A., Helde, R. & Suzen, E. (2023). Undervisning i juridiske emner for studenter som ikke skal bli jurister. *Lov og Rett*, 62(4), 223–238. <https://doi.org/10.18261/lor.62.4.4>
- Rønning, H. (2023). *Politi og skjønn* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Strand, M. & Selberg, N. (2022). *Juridiken och den bredare publiken: Tvärvetenskaplig undervisning og forskning om rätten*. Norstedts Juridik.
- Taraldrud, K. E. (2014). Problembasert læring og casestudier i juristutdanningens innledende år. *Uniped*, 37(3), 93–101. <https://doi.org/10.3402/uniped.v37.23828>
- Thiis-Evensen, C. & Fredriksen, S. (2018). *Oppgavesamling i juridiske fag for Politihøgskolen* (2. utg.). Gyldendal.
- Vigdal, A. M. (2020). *Oppgavebok i rettslære: For innføringskurs på universiteter og høyskoler*. Fagbokforlaget.
- Viken, M. & Minde, S. W. (2024). *Oppgaver i forretningsjus. Med innføring i oppgaveteknikk*. Gyldendal.
- Wilhelmsen, L. S. (Red.) (2014). *Juridisk fagdidaktikk: Med vekt på studentenes læring*. Fagbokforlaget.
- Wilhelmsen, L. S. & Strandbakken, A. (2010). Juristutdanningens faglige og pedagogiske utfordringer. I L. S. Wilhelmsen & A. Strandbakken (Red.), *Juridisk fagdidaktikk: Med vekt på studentenes læring*. Gyldendal akademisk. ISBN: 9788205404854

Del 1

Generelt om rettsvitenskapelig undervisning

Grunnleggende begreper
og perspektiver på juridisk
undervisning, med fokus på juridisk
metode og anvendelse i praksis

